

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ตัวแปรที่จำแนกระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าและสูงกว่าระดับความสามารถ เขตการศึกษา 5" ผู้วิจัยแบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในเรื่องนี้ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าและสูงกว่าระดับความสามารถ

ตอนที่ 2 แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

ตอนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าและสูงกว่าระดับความสามารถ

ความหมายเชิงปฏิบัติการของผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าและสูงกว่าระดับความสามารถ ที่นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันได้แก่ การให้ความหมายตามโมเดลความคลาดเคลื่อน (Discrepancy Model) ซึ่งกำหนดภาวะการมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ปกติ หรือสูงกว่าระดับความสามารถ จากระดับความคลาดเคลื่อนระหว่างความสามารถของบุคคลตามที่วัดหรือคาดคะเนไว้ (มักเป็นคะแนนจากแบบทดสอบเข้าวัดปัญหาทั่วไป หรือแบบทดสอบความถนัดเชิงวิชาการ) กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (มักเป็นคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หรือคะแนนรวม เกรด ผลการเรียนที่ครูรายงาน) จากการตีความหมายตามโมเดลนี้ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถจึงเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์คลาดเคลื่อนทางด้านลบจากระดับความสามารถที่วัด หรือคาดคะเนไว้ ส่วนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถก็จะเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์คลาดเคลื่อนทางด้านบวกจากระดับความสามารถที่วัดหรือคาดคะเนไว้

สำหรับวิธีการที่ใช้ประเมินความคลาดเคลื่อนระหว่างระดับความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการประเมินความคลาดเคลื่อนระหว่างระดับความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเปรียบเทียบคะแนนที่ (T-score) ของผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้ และระดับความสามารถในพิสัยหนึ่งหน่วยของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Achievement and ability T-score within one standard deviation) (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ 2520 : 3-5) ตัวอย่างวิธีที่มีผลสัมฤทธิ์ตรงกับระดับความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ปกติ (adequate achievers) คือ ผู้มีคะแนนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสามารถตรงกันในช่วง ตั้งแต่ ± 10 หน่วยคะแนนที่ ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ (Overachiever) หรือสูงกว่าระดับความสามารถ คือ ผู้ที่มีคะแนนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสามารถไม่ตรงกันในช่วงเกินกว่า ± 10 หน่วยคะแนนที่ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างวิธีการแยกกลุ่มผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ปกติ และสูงกว่าระดับความสามารถ

		คะแนนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
		70-	60-69	41-59	31-40	-30
คะแนนที่	70-	A	U	U	U	U
	60-69	O	A	U	U	U
ระดับ	41-59	O	O	A	U	U
	31-40	O	O	O	A	U
ความสามารถ	-30	O	O	O	O	A

A : ผู้มีผลสัมฤทธิ์ปกติ

O : ผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถ

U : ผู้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ

ตอนที่ 2 แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

ความรับผิดชอบ (Responsibility)

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบย่อมจะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานต่าง ๆ เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพในทางการศึกษา นักเรียนที่มีความรับผิดชอบสูง ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน

แคตเทล (Cattell, 1963 : 128) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงว่าเป็นบุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ส่วนลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำคือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงข้อบังคับ

สมพงษ์ เกษมสิน (2519 : 51) กล่าวว่าความรับผิดชอบหมายถึง พันธะผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จลุล่วง ความสำเร็จของงานย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งความสำเร็จนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ พันธะผูกพัน (Obligation) หน้าที่การงาน (Functions) และวัตถุประสงค์ (Objective)

กรมสามัญศึกษา (2526 : 66-76) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น

1. ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า หรือถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาด

ของสถานศึกษา แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น คอยตักเตือนเพื่อนนักเรียนที่จะหลงผิดอันทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามความสนใจและความสนใจของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน เช่น เป็นนักกีฬา นักดนตรี นักแต่งคำขวัญ เรียงความ กลอน เพลง ฯลฯ

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจ เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาและให้พ่อแม่รับทราบปัญหาของตนเองทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมเช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุข ผู้กีดร้ายต่อประเทศชาติ การจรรยา การเสียภาษี และการรับบริการจากสถานบริการต่าง ๆ ของรัฐบาล

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น และจากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ผู้ที่มีคุณสมบัติในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนสูงย่อมได้รับความไว้วางใจ และยกย่องจากสังคมให้ประกอบกิจกรรมสำคัญ ๆ ในระดับต่าง ๆ อันนำมาสู่ชีวิตของตน และนำประโยชน์สู่ประเทศชาติได้ดียิ่ง

สุทิน ฉิมโฉม (2515 : 39-40) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ กับความรับผิดชอบของนักศึกษาวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับความมีนัยสำคัญ วรณวิภา จัตตุชัย (2524 : 39-43) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู ความรู้สึกรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และครุศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยครูอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และจากการศึกษาของ วัลลภา จันทรเทัญ (2526 : 105)

ได้ศึกษานิสัยในการเรียน ทศนคติต่อการเรียนและความรับผิดชอบ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

มุลเลอร์ (Mueller, 1969 : 495) ได้ศึกษาความแตกต่างของความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตในมหาวิทยาลัยอัลลินอยส์ พบว่ากลุ่มนิสิตใหม่ และนิสิตเก่ามีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน นิสิตที่ได้อ่านหนังสือทั้งเพศชายและหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้อ่านอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนบัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth, 1974 : 2043-A) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ทศนคติต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง นักเรียนชั้น 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย และแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกตามความสามารถทั่วไป โดยใช้แบบทดสอบ Verbal Ability (Form 1, Level D) of the Large Thorndike Intelligence Test และศึกษาเฉพาะกลุ่มที่มีความสามารถสูงและต่ำเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และทศนคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปสูง มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ และนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญ

ความวิตกกังวล (Anxiety)

ความวิตกกังวลเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเคร่งเครียด และการปรับตัว ในทางจิตวิทยาหมายถึง ปฏิกริยาตอบโต้สถานการณ์บางอย่างที่ทำให้คนเรากอยู่ในภาวะอึดอัด และกังวลใจ ซึ่งสังเกตได้จากการพูดจา กริยาท่าทาง หรือการเปลี่ยนแปลงทางสรีระที่เกิดขึ้น หรือหมายถึงภาวะทางจิตอย่างหนึ่งที่เป็นลักษณะประจำตัวของคนบางคน ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งกระตุ้นบางอย่างจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

ฟรอยด์ (Freud, 1957 อ้างถึงใน ประหยัด ทองมาก, 2518 : 8) กล่าวถึงความวิตกกังวลในลักษณะพลวัต (Dynamics) ทางจิตว่า ความวิตกกังวลเกิดจากความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาตญาณ กับความต้องการทางสังคม (Super Ego) ฟรอยด์แบ่งความวิตกกังวลออกเป็น 2 อย่างคือ

1. ความวิตกกังวลแบบประสาท (Neurotic Anxiety) ซึ่ง فروยด์ เชื่อว่าเป็น ความขัดแย้งระหว่างสัญชาตญาณ กับ

2. ความกังวลใจแบบ Morale Anxiety ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งระหว่าง Ego กับ Super Ego

ฮอลล์ และลินซี (Hall and Linzey, 1970 : 44) กล่าวถึงความวิตกกังวล ตามทฤษฎีของ فروยด์ว่า ความวิตกกังวล หมายถึงสภาวะตึงเครียด เป็นแรงขับ (Drive) คล้ายความหิว หรือความรู้สึกทางเพศ ต่างกันตรงที่ว่าสภาวะดังกล่าวไม่ได้เกิดจากสภาพภายใน ของร่างกาย แต่มีสาเหตุมาจากภายนอก เมื่อความวิตกกังวลถูกเร้าให้เกิดขึ้นมักจะสร้างแรง จูงใจให้คนต้องทำอะไรบางอย่างเพื่อลดสภาวะดังกล่าว

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1962 : 173-174) ได้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง ความวิตกกังวล ความกลัว และแรงจูงใจว่าความวิตกกังวลเป็นสภาพคล้ายความกลัวและมีความ สัมพันธ์อย่างมากกับความกลัว เป็นตัวสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ เนื่องจากความกลัวเป็นสภาพที่ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกระวังกะวายเป็น ความวิตกกังวลเป็นความกลัวที่แตกต่างจากความ กลัวธรรมดา เพราะความกลัวธรรมดามีวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่ทำให้กลัวโดยสิ่งที่มีรูปร่างปรากฏให้เห็น ส่วนความวิตกกังวลเป็นความกลัวซึ่งสิ่งที่ทำให้กลัวไม่มีรูปร่างปรากฏให้เห็น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความวิตกกังวลเป็นความกลัวที่เลื่อนกลาง แต่คล้ายกับความกลัวตรงที่เป็นสภาพที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคล เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เกิดความตึงเครียด อันเป็นสภาพที่บุคคลต้องการหลีกเลี่ยง

วัลลภ กันทรัพย์ (2513 : 27-37) ได้สรุปความหมาย และพฤติกรรมของความ วิตกกังวล โดยอาศัยการวิเคราะห์พฤติกรรม ตามคำจำกัดความประกอบแนวความคิดและผลงาน ของ แคทเทล (Cattell) และของ ซาราซัน (Sarason) ว่าความวิตกกังวล หมายถึง สภาพของจิตใจที่มีความตึงเครียด หวาดระแวง หวาดกลัว บางครั้งหาสาเหตุได้ บางครั้งหา สาเหตุไม่ได้ และมักจะเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ ส่วนพฤติกรรมที่แสดงถึงความวิตก กังวลนั้นประมวลได้ดังนี้

1. ตื่นเต้น ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มารบกวนจิตใจ เมื่อมีเรื่องยุ่งยาก มากกระทบจิตใจ มักจะเก็บความรู้สึกไว้ได้ยาก

2. เคร่งเครียด จริงจัง จิตใจหมกมุ่น ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ชอบพูดเล่น
3. ขลาดกลัวหรือประหม่า ไม่กล้าแสดงออก หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือกระทำต่อหน้าคนหมู่มาก
4. อารมณ์อ่อนไหว โกรธง่าย คีใจเสียใจง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยอยู่
5. ซื่อาย ชอบหลบหน้าคนหมู่มาก ไม่กล้าเสี่ยงทำในสิ่งที่ตนไม่เคยทำมาก่อน

ดังนั้น ความวิตกกังวลในการเรียน (Learning Anxiety) ก็คือ สภาวะทางจิตใจหรืออารมณ์ ความรู้สึกกลัว อันมีสาเหตุเนื่องมาจากความต้องการความสำเร็จในการเรียน โดยเฉพาะ ถ้าหากบุคคลมีความวิตกกังวลเล็กน้อย จะช่วยให้มีแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่ถ้าหากบุคคลมีความวิตกกังวลมากเกินไป ก็จะขัดความสามารถในการเรียน เพราะความวิตกกังวลก่อให้เกิดความเหนื่อยล้า (Fatigue) และขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย

วรรณี รักธรรม (2515 : 54-55) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการผลสัมฤทธิ์ ความวิตกกังวล และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย กับเด็กไทยเชื้อชาติจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการศึกษาพบว่า ผู้มีความวิตกกังวลมากจะมีความต้องการผลสัมฤทธิ์น้อย และผู้มีความวิตกกังวลน้อยจะมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มาก ประหยัด ทองมาก (2518 : 51) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 พบว่านักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน

ซูเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1952 : 353-358) ศึกษา นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาเป็นรายบุคคล (Case study) ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ โดยอาศัยระดับสติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ และลักษณะบุคลิกภาพ บางด้านของเด็กสองกลุ่มนี้ ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ มีความรู้สึกกลัวต่อความผิดและมีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับ

ความสามารถมีสุขภาพไม่ดี คือมีอัตราการเจ็บป่วยสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถอีกด้วย เทย์เลอร์ (Taylor, 1964 : 76-82) ได้ศึกษาสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับระดับสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลน้อยกว่า และมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ

อัตมโนทัศน์ (self Concept)

อัตมโนทัศน์ เป็นความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจกับตนเอง ซึ่งสรุปได้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนได้รับ ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ซึ่งมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เพราะมนุษย์ย่อมประพฤติหรือปฏิบัติตนไปในทางที่ตนเองคิดว่าตนเป็นอย่างไร

สเตรง (Strang, 1957 : 68-112) กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานในการเกิดอัตมโนทัศน์ของบุคคลว่ามี 4 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. ความสามารถ สถานะ และบทบาททางสังคมของบุคคล ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง หรือมีปมด้อย
2. การยอมรับตนเองตามสภาพปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นพยายามแก้ไขตนเอง หรือโยนความผิดให้คนอื่น
3. การรับรู้ว่าคุณค่าคนอื่นคืออะไรกับตน ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น บุคคลที่คิดว่าคนอื่นไม่ยอมรับตน เห็นว่าตนเป็นคนไม่ดี บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะมองตนเองและมีพฤติกรรมไม่ดีตามไปด้วย เขาจะรู้สึกกังวลใจ ขาดความปลอดภัยและประเมินตนเองเป็นบุคคลไร้ค่า ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่รับรู้ว่าคุณค่าพ่อแม่ ครู และเพื่อน ๆ ให้การยอมรับและไว้วางใจตน บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความหวัง มีความมั่นใจในตนเอง และประเมินตนเองเป็นบุคคลที่มีค่า
4. คนในอุดมคติ บุคคลที่ตั้งความหวังตนในอุดมคติไว้ต่ำเกินไป อาจทำให้เขาขาดความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น แต่ถ้าตั้งความหวังตนในอุดมคติไว้สูงเกินไป ก็อาจมีปัญหากับความวิตกกังวลสูงได้เช่นกัน

สแท็กเนอร์ (Stagner, 1961 : 404) เชื่อว่าองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเกิด
 อึดมโนทัศน์ ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย กริยาท่าทาง ระดับสติปัญญา สภาพอารมณ์ ความคิดเห็น
 ของผู้อื่นที่มีต่อตน การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น และความกดดันจากภายใน ซึ่งได้แก่ แรงคลใจ
 และความทะเยอทะยาน

เฟรนด์เซน (Freudsen, 1961 : 474) กล่าวถึง พัฒนาการของอึดมโนทัศน์ว่า
 ตัวการที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาของอึดมโนทัศน์ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง ครู และเพื่อน
 บุคคลที่เด็กปะทะสัมพันธ์ด้วย สภาพร่างกาย ความถนัด และอารมณ์ ความสามารถพื้นฐาน และ
 การสร้างตนขึ้นมา อึดมโนทัศน์เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะค่อย ๆ พัฒนาต่อไปจนมีความคงตัวขึ้นเรื่อย ๆ
 แต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่
 ตลอดเวลา ดังนั้น อึดมโนทัศน์จึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ トラบเท่าที่บุคคลยังมีประสบ-
 การณ์ใหม่ ๆ ผ่านเข้ามาในชีวิตและเมื่ออึดมโนทัศน์ของบุคคลเปลี่ยนไป จะมีผลให้พฤติกรรม
 เปลี่ยนไปจากเดิมด้วย

ได้มีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอึดมโนทัศน์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้
 สมชัย ชินะตระกูล (2517 : 67) รุ่งนภา ทีชะ (2521 : 67) เพอร์คีย์ (Purky, 1970 : 15)
 โคโมริตะ (Komorita, 1972 : 6809-A) แอสคิว (Askew, 1979 : 71 57-A)
 โรเจอร์ สมิท และโคลแมน (Rogers, Smith and Coleman, 1978 : 50-57)
 และวิลเลียม (William, 1968 : 478-481) ได้ผลสอดคล้องกันว่า อึดมโนทัศน์ และผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีอึดมโนทัศน์
 สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ปาจรีย์ วัชวัลลคุ (2527 : 70) ได้ศึกษารูปแบบเชิงสาเหตุและผล พบว่า
 อึดมโนทัศน์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ส่วนประसार มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ
 (2520 : 14) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางด้านอึดมโนทัศน์ ในกลุ่มตัวอย่างที่ด้อยผลสัมฤทธิ์
 เปรียบเทียบกับเด็กกลุ่มปกติ ผลการศึกษาปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านต่าง ๆ
 คือ อึดมโนทัศน์ด้านพฤติกรรม ด้านความเป็นเอกลักษณ์ ด้านศีลธรรมจรรยา และด้านครอบครัว
 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิมลพัทธ์ มนุเสวต (2523 : 43) และมัทสุนาเกะ
 (Matsunaga, 1971 : 561 4-A) ที่พบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถมี
 อึดมโนทัศน์ด้อยกว่าเด็กปกติ และจินตนา ซึ่งจิตวิสุทธ์ (2521 : 51) ได้วิเคราะห์ตัวแปร

ที่จำแนกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ กรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มทั้งสองได้แก่ อคติทัศนคติ ด้านศีลธรรมจรรยา

สถานภาพทางสังคมมิติ (Sociometric Status)

สถานภาพทางสังคมมิติ เป็นฐานะความเป็นอยู่ของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน หรือความเป็นที่นิยมของกลุ่มเพื่อว่ามีมากน้อยเพียงไร แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นได้รับเลือกหรือเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มให้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยมากน้อยเพียงใด ในสภาพของโรงเรียน นักเรียนจะต้องอยู่รวมกันกับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน มีการสนทนากันระหว่างเพื่อนนักเรียนทั้งในด้านวิชาการ และด้านที่ไม่ใช่วิชาการ มีการทำงานเป็นหมู่คณะ หรือร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยเฉพาะศึกษาในระดับมัธยมซึ่งนักเรียนอยู่ในวัยรุ่น มีความต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน นักเรียนจะมีความสุขมากถ้าเขาได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ทำให้มีความรู้สึกอบอุ่น และจากสถานะที่อยู่ในกลุ่มทำให้นักเรียนหันเหความสนใจจากตนเอง และจากปัญหาต่าง ๆ ไปสู่บุคคลและสิ่งอื่น ๆ ที่แวดล้อมอยู่ น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการที่จะมาโรงเรียน หรือมาเรียนหนังสือ เพราะสามารถเข้ากับเพื่อนได้ ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสนุกสนาน จนส่งผลไปถึงการเรียนได้ แต่ถ้านักเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จะรู้สึกไม่อบอุ่น ขาดความสุข การไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมทำให้นักเรียนถูกกีดกันโอกาสที่จะพัฒนาทักษะทางสังคมที่จำเป็น และอาจนำไปสู่พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ การหันเหพฤติกรรมไปในทางที่จะช่วยให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม หรือหันเหไปสู่สิ่งทดแทนอื่น ๆ อาจเป็นผลให้เกิดความล้มเหลวในการเรียนของนักเรียนได้

สำหรับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ สถานภาพทางสังคมมิติ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั้นมีผู้สนใจศึกษาหลายท่าน เช่น ทองพูล บุญยั้ง (2516 : 55) ได้วิจัยเพื่อเปรียบเทียบ และศึกษาความสัมพันธ์ในเรื่อง อคติทัศนคติ ฐานะทางสังคมมิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ฐานะทางสังคมมิติของนักเรียนทั้งสองระดับมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ฮาวิล (Havill, 1969 : 1865-A) ซึ่งได้ศึกษานักเรียนเกรด 4 และสูงกว่า ที่มีอุปสรรคในการฟัง โดยใช้เทคนิคทางสังคมมิติ ได้กำหนดให้เลือกเพื่อน 5 คน

จากในห้องเรียน ในสถานการณ์ทำงาน พักผ่อน และนั่งด้วยกัน ผลปรากฏว่า ฐานะทางสังคม มีผลสัมพัทธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงจะมีฐานะทางสังคมมีคิสูงด้วย

บันทึก นิลพังา (2526 : 54) ได้วิเคราะห์ฐานะทางสังคมมีคิของนักเรียน มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มที่มีฐานะทาง สังคมมีคิสูง (กลุ่มผู้เป็นคาว) และกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีคิต่ำ (กลุ่มผู้โคคเคียวหรือผู้ถูกทอดทิ้ง) คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจากการศึกษาของตริกแลนด์ และคณะ (Teigland et al. 1966 : 950-955) ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2520 : 27) ได้ผลสอดคล้อง กันว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ มีฐานะทางสังคมมีคิ แตกต่างจากนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ปกติ โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมักไม่ได้รับการยอมรับ หรือคัดเลือกลงจากเพื่อน

ส่วนจินตนา ซึ่งจิตติวิสุทธิ (2529 : 52) ได้วิเคราะห์จำแนกนักเรียนชั้นมัธยม- ศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มทั้งสอง คือฐานะทางสังคมมีคิของนักเรียน

นิสัยและทัศนคติทางการเรียน

ทัสซิง (Tussing, 1949 : 29)กล่าวว่า นิสัยเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ได้จากการ เรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมเฉพาะ อย่างได้โดยง่าย และยังให้ความเห็นด้วยว่า นิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไข ให้ดีขึ้นได้ สมิธ (Smith, 1970 : 2-35) ได้ศึกษา พบว่า นักเรียนสามารถประหยัดเวลา ได้ 1 ใน 4 ของเวลาที่เคยใช้ ถ้ารู้จักสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี ดังที่แมคคอกซ์ (Maddox 1965 : 9) ได้ให้ความเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กั นิสัยในการเรียนที่ดีถึงร้อยละ 30-40

ส่วนทัศนคติ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้โดยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบกาย ซึ่งอนาสตาซี (แปลโดย ประชุมสุข อาชวอรุณ และคณะ 2519 : 480-482) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงความโน้มเอียงที่จะแสดงออกทางชอบหรือไม่ชอบ ทัศนคติต่อการเรียน เป็นองค์ประกอบ สำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการเรียนได้ ดังเช่น เจนกินส์

(Jenkin, 1970 : 151 2-A) ได้ทำการศึกษานุคลิกลักษณะด้านการรับรู้ของนักเรียนที่สอบตกในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการสัมภาษณ์แล้วนำลักษณะ 20 ประการของนักเรียนมาทำการวิเคราะห์ตัวประกอบ พบว่าองค์ประกอบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอบตก คือ ทักษะที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ดังนั้น ทักษะดีต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ทั้งนี้เพราะทักษะดีที่ต่อการเรียนก่อให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้อยากเห็นในวิชาที่ครูสอน เอาใจใส่ในการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ รู้สึกว่าการเรียนเป็นของสนุก น่าค้นหา ลงมือกระทำ และเมื่อนักเรียนเกิดความพอใจในสิ่งที่เรียน ก็ย่อมจะพยายามค้นคว้าหาความรู้ เตรียมพร้อมที่จะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ให้ผ่านไปด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนวางไว้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สุวิมล ว่องวานิช (2523 : 59-62) ณาพร เมษรักษาวานิช (2515 : 66) วาสนา พิทักษ์สาส์ (2527 : 45) และบรรณ และ โสสซ์แมน (Brown and Holtzman, 1967 : 5) พบว่านิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนมอร์ริส (Morris, 1961 : 37) ได้ศึกษานิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ นักเรียนชั้น 7, 8 และ 9 จำนวน 144, 130 และ 97 คน ตามลำดับ ได้ผลสรุปว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนนิสัยและทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของคอยโว (Koivo, 1983 : 2624-A) ซึ่งศึกษา นักเรียนมัธยมที่เรียนชั้น 9 ถึง 12 ได้ผลว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยและทัศนคติในการเรียนดีกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การ์เตอร์ (Carter, 1961 : 51-56) ได้ศึกษานิสัยในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำว่าระดับความสามารถ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำว่าระดับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไดเนอร์ (Diener, 1970 : 369-400) ที่ทำการศึกษานิสัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำว่าระดับความสามารถในมหาวิทยาลัย อา แคนซอ จำนวน 138 คน ผลปรากฏว่า นิสัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนดีกว่า นิสัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำว่าระดับความสามารถ กอรรอนสกี และแมธิส (Gawronski and Mathis, 1969 :

345-350) ได้ศึกษาความแตกต่างนิสัยในการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ สอดคล้องกับความสามารถ และต่ำกว่าระดับความสามารถ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยทางการเรียนไม่แตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับความสามารถ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถ มีนิสัยในการเรียนที่ศึกษาอีกสองกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ

คาน (Khan, 1969 : 216-221) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านอารมณ์ (Affective Factors) กับความสำเร็จในการเรียน พบว่าทัศนคติของนักเรียนชายที่มีต่อครู จะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เบลดโซ (Bledsoe, 1971 : 121-122) ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแยกเป็นกลุ่ม ตามระดับความสามารถทางการเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูต่างกัน กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูง มีทัศนคติที่ดีต่อครูมากกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ วิลเลียม (William, 1970 : 232-237) ได้ศึกษาถึงบุคลิกภาพ ความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดี และทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด (Mc Clelland et al. 1953 : 110-111) ได้ให้คำจำกัดความของ "แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" ไว้ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี หรือทำให้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เช่นเดียวกับที่กิลฟอร์ด (Guilford, 1959 : 437-439) กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานโดยทั่ว ๆ ไป คือ ความปรารถนาที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จ
2. ความเพียรพยายาม ได้แก่ ความพยายามทำงานให้เป็นผลสำเร็จ

3. ความอดทนเต็มใจที่จะลำบาก แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่อมุ่งทำกิจกรรม

เมอร์เรย์ (Murray, 1966 : 246) กล่าวถึงความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Achievement Need) ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน ซึ่งความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ฝ่าฟันกระทำสิ่งยาก ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ

บุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ จะแสดงออกมาให้เห็นในรูปของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ลินด์เกรน (Lindgren, 1967 : 31) กล่าวว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความทะเยอทะยาน (Ambition) มีการแข่งขัน (Competiveness) และมีความพยายามที่จะปรับตนเองให้ดีขึ้น (Self-Improvement) เป็นรากฐาน

เซอร์แมนส์ (Hermans, 1970 : 354-355) ได้สรุปลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าว่าผลการกระทำของตนนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนในการทำงานที่ยาก ๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะ หรือรบกวน ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำต่อไปจนสำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่าง ๆ จะผ่านไปอย่างรวดเร็ว จึงควรรีบทำสิ่งต่าง ๆ ให้ทันกับเวลา
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกเพื่อที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้ตนเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ได้ดี
10. พยายามปฏิบัติงานให้ที่อยู่เสมอ

ได้มีผู้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ราไพทิมย์ อีร์นิต (2514 : 25-27) ประสาท บัณทังกูร (2516 : 80-81) อรพินทร์ ชูชม (2525 : 92) ต่างพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ในการบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมเยอร์ (Mayer, 1965 : 355-356) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับอัน คับคะแนนเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา จำนวน 524 คน เป็นชาย 261 คน หญิง 263 คน ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชายและหญิงเท่ากับ .05, .48 ตามลำดับ

แรฟฟินี (Raffini, 1970 : 1 085-A) ได้ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความจำในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี พบว่าทั้งนิสิตชายและหญิงที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ถึงแม้ว่าจะใช้คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำนายร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ก็ยังมีผลต่อการเรียนสูง

ลิดดิคอล์ (Liddicoal, 1972 : 61 33-A) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนิสิตหญิงสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถในองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ซึ่งได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะบุคลิกภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถนั้น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนจินตนา ซึ่งจิตตวิสุทธิ์ (2529 : 52) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่มีส่วนในการจำแนกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถได้

ความสนใจในอาชีพ

กินซเบิร์ก (Ginzberg, 1966 : 47-57) ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ตั้งทฤษฎีพัฒนาด้านอาชีพ ได้กล่าวถึง การเลือกอาชีพว่า เป็นกระบวนการตั้งแต่เกิดจนตาย มิใช่การตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่สำคัญต่อกันไป แต่ละขั้นตอนของกระบวนการในการเลือกอาชีพ จะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการตามวัยของแต่ละบุคคล ซึ่งเวลาเหล่านี้จะไม่หวนกลับหลังไปอีก ดังนั้นเมื่อตัดสินใจแล้วจะกลับหลังไม่ได้ การเลือกเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่เวลาข้างหน้า และจะจบลงด้วยการประเมินประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการ กับความเป็นจริงในโลก

สำหรับจุดเริ่มต้นความสนใจในอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น กิ้นซเบิร์ก (Ginzberg) กล่าวว่า เด็กเริ่มมีความสนใจในเรื่องอาชีพเมื่ออายุประมาณ 11 ปี แต่เป็นความคิดอย่างเพื่อฝัน เมื่อเด็กมีอายุ 12 ปี จะมีความสนใจในอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้เขายังพบว่าวัยนี้ไม่อาจจะพิจารณาความสามารถของตนว่าเหมาะสมกับอาชีพใด อายุ 13-14 ปี เด็กจะรู้จักพิจารณาความสามารถและความเหมาะสมของตนว่า เหมาะสมกับอาชีพใด และเมื่ออายุ 15-18 ปี เด็กจะรู้จักพิจารณาเป็นอย่างดีว่าตนควรจะเลือกอาชีพใด

ซูเปอร์ (Super, 1975 : 43) ได้ศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสนใจและสรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับความสนใจไว้ดังนี้คือ

1. ความสนใจเป็นตัวกำหนดในการเลือกเรียน และประกอบอาชีพที่สำคัญมากกว่าตัวข้อบ่งชี้ตัวอื่น ๆ เช่น ความถนัด สถานะทางสังคม นิสัย หรือบุคลิกภาพ
2. ความสนใจอาจเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายามและกิจกรรม ส่วนความถนัดเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดระดับความสำเร็จ
3. ความสนใจที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามนั้นจะมีความมั่นคงมากกว่าและมีอำนาจในการทำนายมากกว่าความสนใจที่ได้จากการบอกเล่า หรือการแสดงออก
4. คะแนนความสนใจในด้านหนึ่ง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกความมั่นคงและความสมบูรณ์ในการเรียน หรือฝึกงานในด้านนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า "ความสนใจ" นั้นเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำการใด ๆ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความสนใจแสดงถึงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือก หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนเองชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ถ้าจะกล่าวให้ง่ายขึ้น ความสนใจก็คือ "การชอบ" ในสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั่นเอง คาร์เลย์ กับ แฮกเนห์ (Darley and Hagenah, 1955 : 133) กล่าวว่า ความสนใจที่ประเมินได้ และอาชีพที่ประกอบจริง ๆ ย่อมสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้ความต้องการส่วนบุคคล (Personal needs) และแรงขับ (drives) ต่าง ๆ ได้รับการตอบสนอง

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2520 : 14) ได้ศึกษาความสนใจต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์-

มหาวิทยาลัย ที่ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ปกติ พบว่า ความสนใจที่กลุ่มสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถมีมากกว่ากลุ่มปกติ คือ งานวิทยาศาสตร์ งานชั่งจูนโฆษณา งานศิลปกรรม งานวรรณกรรม และงานกลางแจ้ง ความสนใจที่มีน้อยกว่ากลุ่มปกติคือ งานจักรกล งานคำนวณ งานดนตรี งานบริการสังคม และงานเสมียน ซึ่งลักษณะความสนใจของกลุ่มผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสำรวจ ทดลองการใช้ความสามารถและเทคนิคเฉพาะตัว การใช้เวลาโดยอิสระและไม่ผูกพันโดยตรงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮัมเมล และสปริงแฮล (Hummel, Sprinthall, 1965 : 388-395) ที่พบว่ากลุ่มผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถมีความสนใจเกี่ยวกับการใช้เวลาและกิจกรรมอิสระ เทคนิคเฉพาะตัว และกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปมากกว่ากลุ่มปกติ และกลุ่มผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถ แต่มีความสนใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรง หรือเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบบริการสังคมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ส่วนจินตนา ซึ่งจิตวิสุทธิ์ (2529 : 51) พบว่า ความสนใจงานกลางแจ้ง ความสนใจงานดนตรี ความสนใจงานเสมียน ความสนใจงานคำนวณ ความสนใจงานบริการ และความสนใจงานจักรกล เป็นตัวแปรที่จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถได้ โดยที่ความสนใจงานกลางแจ้งมีแนวโน้มเป็นลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถ ในกลุ่มตัวแปรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ประมาณครึ่งหนึ่งของน้ำหนักตัวแปรที่มากที่สุด

ปัญหาส่วนตัว (Personal Problem)

เด็กวัยรุ่นที่จะย่างเข้าสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตจะต้องเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ แวดล้อมตัวเขา จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง และสภาพแวดล้อมทางสังคม เด็กในวัยนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ มูนีย์ (Mooney) เป็นผู้หนึ่งที่ทำให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน จึงได้สร้างแบบสำรวจขึ้นมาเรียกว่า แบบสำรวจปัญหาของมูนีย์ (The Mooney Problem Check list) ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมาก เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการแสดงออกถึงปัญหาส่วนตัวของตน

จรรยา สุวรรณสิทธิ์ (2513 : 36-38) แบ่งปัญหาส่วนตัวของเด็กวัยรุ่น คือ ปัญหาเกี่ยวกับร่างกาย ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูง ใบหน้าส่วนอื่น ๆ โรคต่าง ๆ

ส่วนปัญหาที่เกิดจากทางบ้านได้แก่ พ่อแม่บังคับ พ่อแม่ไม่ยอมรับ สภาพครอบครัวไม่สงบสุข พี่น้อง
 แข่งขันกัน ใช้งานเด็กมากเกินไป การโต้แย้งระหว่างพ่อแม่ของเด็ก และปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน
 ได้แก่ ขาดการยอมรับจากเพื่อนฝูง เปลี่ยนโรงเรียนบ่อย ๆ ครูล่าเอียง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูต่อ
 ชั้นเรียน วินัยที่เคร่งครัดของโรงเรียนหรือการแข่งขัน

ลัคควัลย์ ทกสุวรรณ (2518 : 48-52) กุศยา แสงเคซ (2518 : 51-56)
 ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน ปัญหาสังคม ปัญหาส่วนตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอน
 ปลาย พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหการเรียน ปัญหาสังคม ปัญหาส่วนตัวมาก
 กว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2521 : 42) ได้ศึกษาหา
 สาเหตุของการสอบตกของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่าสาเหตุของการสอบตกที่สำคัญได้แก่ สาเหตุ
 เกี่ยวกับปัญหา วิธีการเรียนของผู้เรียน เกี่ยวกับการคบเพื่อนและความสัมพันธ์กับเพื่อน เกี่ยวกับ
 วิชาที่เรียน และสาเหตุเกี่ยวกับสุขภาพจิตของผู้เรียน

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 69) ได้ทำการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำ ชั้นมัธยม-
 ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถ
 สูงมีปัญหาทางด้านสุขภาพ การเงิน ครอบครัว แผนอนาคตและงานอาชีพ การเรียน การคบเพื่อน
 เพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศน้อยกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ
 และยังพบว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิดามารดา และพี่น้องดีกว่า
 นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ อัจฉรา สุขารมณ อรพิพันธ์ ชูชม
 (2530 : 10) ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ
 กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ พบว่า ในองค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่มี
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถมีปัญหาตกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนปกติในด้านสุขภาพ ร่างกาย ความสัมพันธ์กับบิดา ความสัมพันธ์กับมารดา ความสัมพันธ์กับ
 ครู ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการปรับตน ส่วนปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนพบว่า นักเรียน
 ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

บาร์เรต (Barrett, 1957 : 192-194) ศึกษาชั้นนักเรียนชั้น 5 ที่มีความสามารถ
 ในตัวเองสูง (Gifted children) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มความสามารถสูงและกลุ่มที่มี

ความสามารถต่ำ เพื่อดูความแตกต่างของรูปแบบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถทางสมอง รูปแบบภูมิหลังทางบ้าน รูปแบบของทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน และรูปแบบของบุคลิกภาพ พบว่า ในด้านรูปแบบของภูมิหลังทางบ้านนั้น นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันน้อย เมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ๆ แต่พอล่าไว้ได้ว่าบิคารมารคาของกลุ่มที่มีความสามารถต่ำไม่มีความสนใจ หรือกระตือรือร้นต่อการศึกษาของบุตร และสภาพความเป็นไปในครอบครัวก็ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีแต่ความขัดแย้งกันเอง บิคารมารคา มักใช้อำนาจกับบุตร ซึ่งสภาพเช่นนี้พบในกลุ่มที่มีความสามารถสูงน้อยกว่า การวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กอร์รอนสกี และแมธิส (Gawrronski and Mathis, 1969 : 345-350) ในด้านปัญหาส่วนตัวนักเรียน กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับความสามารถ และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนโคโรธี รูบิน (Dorothy Rubin, 1969 : 43) ซึ่งศึกษานักเรียนที่มีความสามารถในการเรียน กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ปรากฏว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนมีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา และมากกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

สภาพแวดล้อมทางบ้าน

สภาพแวดล้อมทางบ้านมีความสำคัญ หรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กตั้งแต่เล็กจนโต เด็กจะเป็นคนได้สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไร สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพียงใด ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากบ้านแทบทั้งสิ้น เพราะบ้านเป็นสถานที่ที่เริ่มต้นของชีวิตในการอบรมเลี้ยงดู สร้างบุคลิกภาพ ให้การฝึกฝนกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ สร้างค่านิยมความเชื่อถือแบบอย่างการดำเนินชีวิต ฯลฯ เด็กจะรับเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไปทีละน้อย ๆ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้จะถูกฝังแน่นจนกลายเป็นคุณลักษณะประจำตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนที่ดี มีแบบอย่างที่ดี ไม่พบเห็นหรือรับรู้แต่สิ่งที่ดี เด็กก็จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กอยู่ในบ้านที่ไม่สามารถจะให้การอบรมที่ดี ขาดความอบอุ่น ขาดแบบอย่างที่ดี ก็จะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้ชีวิตต้องประสบความผิดหวัง หรือทำให้ไม่อาจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สภาพแวดล้อมทางบ้าน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านที่อยู่อาศัย

1. ความสัมพันธ์ในครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก เด็กพร้อมที่จะเรียนถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน คือ มีความเข้าใจต่อกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด พ่อแม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ปกปักรักษาหรือกันเมื่อมีปัญหาหรือมีความทุกข์ ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตน ช่วยกันอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก พยายามจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้ดี ไม่ให้มีสิ่งใดมากระทบกระเทือนจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสุข มีความอบอุ่นมีที่พึ่ง ไม่รู้สึกว่าคุณเองถูกทอดทิ้ง เด็กจะมีสุขภาพจิตที่ดี และมีแนวโน้มที่จะประพฤติตัวไปในทางที่ดี

2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฐานะเศรษฐกิจเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่ว่าระดับใดจำเป็นต้องใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นส่วนส่งเสริมให้สามารถศึกษาได้สำเร็จตามความต้องการ เด็กที่มีโอกาสได้เกิดในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดี ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านอุปกรณ์การเรียน เงินค่าใช้จ่าย เสื้อผ้า อาหาร ของใช้จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่าง ๆ เด็กเหล่านี้ก็จะมีความสุขพร้อมมูล ในแง่ตรงกันข้ามเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจนโอกาสที่จะเรียนก็จะมีน้อย เพราะพ่อแม่ไม่มีทุน หรือถ้าได้เรียนแล้วก็ยังต้องประสบปัญหาอีก คือต้องพบกับความขาดแคลนต่าง ๆ

3. ที่อยู่อาศัย บ้านเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นสภาพบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน ลักษณะที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อผู้อยู่อาศัย ถ้าบ้านดีถูกสุขลักษณะ ผู้อยู่อาศัยก็จะมีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางใจ บ้านที่มีสภาพไม่ดีจะส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนที่ปรับตัวไม่ได้ และไม่สามารถใช้ความสามารถทางสติปัญญา หรือแม้ว่าจะเป็นผู้ปรับตัวได้ดี แต่สภาพบ้านจะไม่กระตุ้นให้เด็กรักการเรียน (Grinder, 1963 : 501) จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนของเด็กอยู่ไม่น้อย

ได้มีผู้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น

สุมาลี สังข์ศรี (2521 : 67-70) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตการศึกษา 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญ ขัดแย้งกับการศึกษาของอรพินทร์ ชูชม (2522 : 93-94) ที่พบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม-

ศึกษาตอนปลายทั้งโปรแกรม วิทยุ-คณิต, ศิลป-คณิต และศิลป-ภาษา สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรม วิทยุ-คณิต และศิลป-คณิต ส่วนด้านที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรม วิทยุ-คณิต และจากการศึกษาของอาจารย์ วัชวัลคุ (2527 : 70) พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ส่งผลทางตรงเชิงนิเสธ ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจนั้นส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อัจฉรา สุชารมณ์ และอรพินทร์ ชูชม (2530 : 10) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ มีสภาพแวดล้อมทางบ้านดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถในด้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และความคาดหวังของบิดา-มารดา

เพรสคอตท์ (Presscott, 1961 : 14-15) พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและครอบครัว เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นอย่างมากและต่อมาแฟรงเกิล (Frankel, 1962 : 174) ได้ศึกษาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของการ์ริสัน และคณะ (Garrison and other, 1964 : 264-265) ซึ่งพบว่าเด็กที่มาจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมจะขาดประสบการณ์ต่างๆ ที่ช่วยในการเรียนรู้ นอกจากนี้ คอย์ และบราวน์ (Deutsch and Brown, 1964 : 24-35) ยังพบว่า การเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะเป็นเครื่องชี้ถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ และสติปัญญาที่ต่ำด้วยเช่นกัน

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน มีตัวแปรเป็นจำนวนมาก ผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษาส่วนมาเป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำและสูงกว่า

ระดับความสามารถ หรือเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ปกติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรเหล่านี้มาศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์จำแนกระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ทราบว่าตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเหล่านี้ ตัวแปรใดถึงขั้นที่จะสามารถแยกนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้ และยังทราบอีกว่าตัวแปรใดมีแนวโน้มเป็นลักษณะกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำและสูงกว่าระดับความสามารถ ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับช่วยเหลือนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

